

Vänsterns städpatruller mot högerens pigor

Det socialdemokratiska lösningen av pigeproblemet – en kommunalt kontrollerad verksamhet som organiserar pigorna som plutoner i militären – föranleder några kommentarer av Per-Olof Bolander.

Den moraliska paniken i pigdebaten kan spaltas upp i åtminstone fyra komponenter: *Dumheten* och *hyckleriet* som mot eller utan bättre vetande stämmer in i falskheten när försångarna angett tonarten.

Kronika

Per-Olof Bolander

Det dåliga samvetet som inte helt kan förtränga insikten att pigans arbetsmiljö och framtidssutsikter måste te sig lockande jämfört med det ghetto av konstruerad sysselsättning som välfärdsstaten kreerat åt just de grupper dess försvarare mest ömmar för (åtminstone i retoriken). *Rädslan* att det stolta samhällsbygget och den progressiva utvecklingen skall visa sig illusorisk. Att den icke-socialistiska delen av befolkningen, givet minsta chans, skall återskapa den borgerliga tillvaron sådan den gestaltas i TV:s matinvisningar av gamla svartvita lustspel med Håkan Westergren och tulla Rolf.

Önskedrömmar

Jag kan tyvärr inte dela sådana alarmistiska farhågor, som för mig snarare är eskapistiska önskedrömmar. Vänsterns verk kan inte göras ogjort. De strukturförändringar, inte minst på det mentala föreställningarnas plan, som den administrerat och legitimerat kommer ofrånkomligen att präglade politisk och kulturell verksamhet under över-skådlig tid.

Reaktionen på pigförslagen är inte desto mindre intressant och glädjande som uttryck för vänsterns försvagade självförtroende. Ett kännetecken på en vital politisk rörelse är förmågan att fånga upp intresset för problem och missförhållanden och vända det till egen fördel. Omfattningen av svart arbetskraft i hushållen visar att många familjer inte kan eller vill utföra ett arbete som ändå känns så angeläget att man betalar för det, om man har råd vill säga.

Här borde det väl, enligt gammal god vänsterideologi, vara upplagd för insatser av samhället, det vill säga staten. Men medan somliga så kallade förnyare försiktigt leker med tanken på en gynnad marknad för servicetjänster i

hämnet är det just traditionalisterna inom socialdemokratien som med störst envishet och känslsamhet hävdar hemarbetets totala privatisering, istället för djärvt kräva dess socialisering.

Uthärdlighet

Stig-Björn Ljunggren har skissat på hur betald hushållshjälp kan göras uthärdlig för rörelsen. En kommunalt kontrollerad verksamhet som "organiserar pigorna som plutoner i militären".

Det är bara alltför lätt att föreställa sig hur en sådan städ-miljö skulle vara beskaffad för att verkligen tilltala en socialstatsfundamentalistisk sörrelse och politiskt korrekt opinionsbildning. Skattefinansierad, offentligt ställd, fackligt organiserad, mångkulturell och jämställd. Med rotande arbetsscheman för undvikande av osunda emotionella bindningar mellan pigor och klienter.

Sedan kommer larmrapporterna, byggda på pigornas berättelser. I svenska hem frodas sexism, främlingsfientlighet, barnförtryck och dåliga kulturvanor. Pigorna är känsliga för dessa destruktiva mönster då deras utbildning naturligtvis innefattar en grundläggande orientering om det patriarkala överväldet i privatsfären, i form av ett videodrama av Susanne Osten.

Vederbörligen medvetandegjorda och med anmälningsplikt kommer pigorna att avslöja grasserande hustrumiss-handel, incest, hets mot folkgrupp och brott mot samtliga FN-konventioner. De mest vaksamma avancerar i hierarkin medan de som inte gör några anmälningar alls visar sin olämplighet och avskiljs från arbetet.

Många familjer står inledningsvis utanför systemet och det är ett stort problem. Vita fläckar på omsorgens detaljkarta. Vad döjer dessa människor? Bör privat innehav av dammsugare verkligen tillåtas?

Köksvägen

Ja, det här är förstas reaktionär paranoia. Men med tanke på att socialstatsfeminismen kommit att dominera vänstern vore det inte helt ologiskt om den svenska kulturrevolutionen, när den sent omsider kommer, går köksvägen. Själv tänker jag inte frivilligt släppa in städmilisen. Hellre lite damm i hörnen än ett rent helvete, som något klokt fruntimmer sa.

ROB Bolander

Markis de Sade – världsförfattare eller bara bisarr?

Det kan inte hjälpas men efter att ha läst Sade börjar man undra om han egentligen hör hemma i litteraturhistorien. Hans texter och gestalter är monstruösa, ett slags litterär *freak show*, skriver Carl Rudbeck, apropå en ny Pleiadeutgåva av de Sades texter.

En gång för inte alltför länge sedan var Markis de Sade det mest förbjudna som fanns. Han böcker förvarades bakom lås och bom i bibliotekens giftskåp. De förläggare som dristade sig att utge hans böcker kunde räkna med rättsliga påföljder.

Klassiker

Markis de Sade
Oeuvres, tome 2.
Utg. av Michel Delon
Bibliothèque de la Pleiade
Gallimard

Etablissemangets avsky och förföljelser gjorde emellertid att Sades anseende steg i vida kretsar. Surrealisterna hade honom bland sina idoler. Bataille, Blanchot, Foucault och Barthes (tala om ett kritiskt dream team!) har alla skrivit om honom i hyllande ordalag och försökt att göra honom till en av Frankrikes stora författare. Det var naturligtvis på sin tid en djärv och hedervärd ambition och de lyckades alldeles utmärkt. Men deras framgång kan mycket väl komma att visa sig vara en Pyrrhusseger.

Helvetet på bibelpapper

Det första tecknet på att så kanske är fallet kom 1990 då Sade publicerades i Pleiadebiblioteket, ett säkert bevis på att man har blivit etablerad klassiker. Den första volymen, som inkluderade bland annat den förfärliga texten 120 dagar i Sodoma, annonserades ut med en slogan som löd "I'enfer sur papier bible", helvetet på bibelpapper, den papperskvalitet som används i Pleiadevolymerna. I och med denna upphöjelse började Sade förlora sin status som förbjuden och farlig och blev en i raden av 1700-talets författare, om än en med ganska aparta böjelser.

I dagarna har den andra av tre planerade volymer kommit ut och i denna finns berättelserna om den stackars Justine som Sade skrev i inte mindre än tre versioner: Les Infortunes de la vertu, Justine ou les malheurs de la vertu och La Nouvelle Justine ou les malheurs de la vertu, alla förfärligt kommenterade av Michel Delon.

Den stackars Justine är en

dygdig flicka som det går väldigt illa för. Hon har en syster som heter Juliette som däremot är, för att uttrycka det mildt, ytterst odygdig och henne går det bra för. Juliette blir rik och aktad men Justine går från en våldtäkt till nästa. När hennes föräldrar ruineras och dör kastas hon ut på gatan. Sedan blir det bara värre.

Libertiner

När hon räddar en man från att mördas våldtar han henne så fort han kvicknat till. När hon söker andlig tröst i ett kloster visar det sig att munkarna är outrerade libertiner som torterar och sodomiserar allt och alla som kommer i deras närhet, gärna med eller under krucifix.

Sade har en närmast pueril lust att förnedra kristendomens symboler. En gång var det kanske riskabelt och farligt, nu framstår det i bästa fall som okynigt. När Justine räddat en av sina bödler från att hänga sig själv så visar han självfallet ingen tacksamhet utan fortsätter att på onämnbart sätt att misshandla Justine. Hennes goda hjärta och ädla avsikter leder ofelbart till olycka och förnedring.

Justine, den mellersta och väl bästa versionen av denna berättelse om dygdens dumhet, är en lång rad mekaniskt hopfogade orgier. I Sades värld tycks det vara otänkbart att två människor möts utan den ene nästan omedelbart våldtar den andre, om han nu inte hugger huvudet eller på annat sätt lemmlästar sitt offer.

Hans gestalter har emellertid den egenheten att de gärna avbryter sina orgier för att hålla långa och ofta tråkiga filosofiska föreläsningar. Vanligen går de ut på att det är både dumt och naturligt att vara dygdig. Brottet är en del av naturen; de starka har närmast en skyldighet att plåga de svaga. Att hjälpa fattiga är ett oförsvarligt ingrepp i naturens ordning.

Män har rätt att behandla kvinnor hur som helst. Samma sak gäller barn. När Justine ifrågasätter en faders rätt att sexuellt utnyttja och mördra sin dotter möts hon av en lång utläggning som påstår att en far kan göra vad han vill med sina barn.

Stundom låter dessa libertiner som ett slags primitiva socialdarwinister eller sociobiologer "avant la lettre". Då och då avbryts deras långdragna utläggningar av Justine som protesterar och hänvisar till Gud eller till dygden. Hon frågar sina plågoandar om de inte tror på Gud och på rätt och rättvisa. Svaret blir alltid ett bestämt och indignerat nej.

Det måste erkännas att Sades retorik, som vanligen är ganska så grötig, på ett par ställen glänser till och det är, konstigt nog, när han låter en kvinna ta till ordet. När la Dubois, som dyker

upp ett par gånger i romanen, förkunnar sitt hat mot en Gud hon inte tror på eller med klasskampsparoller fördömer pratet om dygderna som ett sätt för en klass att förslava en annan glänser det plötsligt till i Sades prosa. Men detta hör till undantagen.

Till slut verkar det dock som Justine skall bli lycklig. Hon förenas med sin syster som tar väl hand om henne. Lyckan blir emellertid kortvarig. Hon dödas av en åskblixt som groteskt vanställer hennes redan så malträterade kropp.

Voltaire

De finns som menar att Sade – for better or for worse – var den som tänkte upplysningens tanke till slut. Denna bestialiska värld skulle ha blivit resultatet om Voltaire och Diderot hade i praktiken kunnat förverkliga de yttersta konsekvenserna av sina tankar. Sade lärde sig förvisso en hel del av Voltaire; Justine ou le malheurs de la vertu är lånat sin struktur från Candide. Däremot strider ju Voltaires modiga kamp för rättvisa mot Sades filosofi. Sade intervenerade aldrig med risk för eget liv mot rättsrötan under l'ancien régime. Tolerans i Voltaires bemärkelse var honom främmande.

Det kan inte hjälpas men efter att ha läst Sade – och då kanske speciellt 120 dagar i Sodoma – börjar man undra om han egentligen hör hemma i litteraturhistorien. Hans texter och gestalter är monstruösa, ett slags litterär *freak show*.

Så länge han var förbjuden var han spännande. Det värsta som hänt honom är att han har blivit tillåten. Nu framstår han endast som en bisarr författare – en litteraturs Jeffrey Dahmer – med en patologisk fantasi som framstår som grotesk och framför allt fasanfullt enformig.

CARL RUDBECK

RÄTTELSE

Nils Granbergs recension av Dag Österbergs bok om Sartre (7/12) drabbades av ett olyckligt inskrivningsfel. Titeln *Anteckningar för en moral* blev tyvärr *Anteckningar om en moralist*, och moralist var väl det sista Sartre var.

Ett mer uppenbart fel uppstod i Mats Gellerfells artikel om Seamus Heaney (8/12). Det stod att "Den naive dikteren är den beräkande, den som kanske rent av har en teori som grund för sitt skapande, som skriver med förnuftet som ledstjärna." Det skall naturligtvis stå den *sentimentale* dikteren, vilket bör ha framgått av sammanhanget. Vi beklagar. Red.